

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 42/2021 Dosar nr. 635/1/2021

Pronunțată în ședință publică astăzi, 7 iunie 2021

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 1009 din 22/10/2021

Marian Budă - președintele Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului

Virginia Florentina Duminecă - judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă
Ianina Blandiana Grădinaru - judecător la Secția a II-a civilă
Maria Speranța Cornea - judecător la Secția a II-a civilă
Mărioara Isailă - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Valentina Vrabie - judecător la Secția a II-a civilă
Ileana Izabela Dolache-Bogdan - judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia - judecător la Secția a II-a civilă

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. 635/1/2021 este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă și ale art. 36 alin. (2) lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Ședința este prezidată de domnul judecător Marian Budă, președintele Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Iași - Secția civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarele chestiuni de drept: "interpretarea prevederilor art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunilor de reziliere a contractelor cu executare succesivă, menținute de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea obligațiilor datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței; dacă textul art. 123 din Legea nr. 85/2014, prin expresiile "contractele în derulare se consideră menținute" [alin.

(1)] și "ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic" [alin. (3) teza finală], precum și prin întreaga modalitate de reglementare, se interpretează în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii insolvenței, determinând așadar inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecuții".

Magistratul-asistent învederează că la dosarul cauzei au fost depuse raportul întocmit, comunicat părților, și punctul de vedere din partea pârâtei.

Președintele completului, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Curtea de Apel Iași - Secția civilă a dispus, prin Încheierea din 10 februarie 2021 sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile de drept menționate.

II. Normele de drept intern incidente

2. Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare Legea nr. 85/2014

Art. 123. - (1) Contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, art. 1.417 din Codul civil nefiind aplicabil. Orice clauze contractuale de desființare a contractelor în derulare, de decădere din beneficiul termenului sau de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii sunt nule. Prevederile referitoare la menținerea contractelor în derulare și la nulitatea clauzelor de încetare sau accelerare a obligațiilor nu sunt aplicabile în privința contractelor financiare calificate și a operațiunilor de compensare bilaterală în baza unui contract financiar calificat sau a unui acord de compensare bilaterală. În vederea creșterii la maximum a valorii averii debitorului, într-un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să denunțe orice contract, închirierile neexpire, alte contracte pe termen lung, atât timp cât aceste contracte nu au fost executate în totalitate ori substanțial de către toate părțile implicate. Administratorul judiciar/Lichidatorul judiciar trebuie să răspundă, în termen de 30 de zile de la primire, notificării contractantului, formulată în primele 3 luni de la deschiderea procedurii, prin care i se cere să denunțe contractul; în lipsa unui astfel de răspuns, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu va mai putea cere executarea contractului, acesta fiind socotit denunțat. Contractul se consideră denunțat:

a) la data expirării unui termen de 30 de zile de la recepționarea solicitării cocontractantului privind denunțarea contractului, dacă administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu răspunde;

b) la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar.

[...]

(3) Debitorul decade din beneficiul termenului dacă, în primele 3 luni de la data deschiderii procedurii, cocontractantul notifică administratorului judiciar intenția privind denunțarea contractului sau declararea anticipată a exigibilității. Ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic.

III. Expunerea succintă a procesului

3. În Cauza nr. înregistrată inițial la Judecătoria Huși la 2 aprilie 2019, reclamantul A a chemat în judecată pe B, solicitând rezilierea contractului de arendare înregistrat la C cu nr. din 23 mai 2014 și repunerea părților în situația anterioară încheierii contractului, în sensul de a se obliga pârâta să lase în deplină proprietate și să restituie reclamantului terenul arendat în suprafață totală de 0,30 ha situat în extravilanul unei comune. A invocat reclamantul că pârâta a achitat arenda cu întârziere pe anul 2016, iar din anul 2017 nu a mai achitat-o deloc. În drept, s-a invocat art. 1.516 din Codul civil.

4. Prin Sentința civilă din 9 octombrie 2019 s-a admis acțiunea și s-a dispus rezilierea contractului de arendare și repunerea părților în situația anterioară încheierii contractului, fiind obligată pârâta să lase în deplină proprietate și să restituie reclamantului terenul arendat.

5. Împotriva acestei sentințe pârâta B, prin administrator special D și administratorii judiciari E și F, a declarat apel, care a fost respins ca nefondat prin Decizia civilă din 22 iulie 2020 pronunțată de Tribunalul Vaslui.

6. B a criticat sentința primei instanțe, invocând faptul că acțiunea este inadmisibilă, deoarece, în ceea ce o privește pe aceasta, prin Sentința civilă din 21 februarie 2019 pronunțată de Tribunalul Vaslui în Dosarul s-a deschis procedura generală a insolvenței. În opinia apelantei, art. 123 din Legea nr. 85/2014 împiedică promovarea și continuarea acțiunilor de reziliere a contractului de arendă pentru motive anterioare deschiderii procedurii insolvenței.

7. Tribunalul Vaslui a considerat că acest motiv de apel este neîntemeiat, având în vedere că, într-adevăr, deschiderea procedurii insolvenței are drept scop, printre altele, protejarea șanselor de reorganizare a societății debitoare în vederea îndeplinirii acestui scop, în acest sens fiind instituite dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014 ce dispun cu privire la menținerea de drept a contractelor aflate în derulare. Însă această ipoteză privește posibilitatea cocontractanților de a înceta contractele aflate în derulare pentru motivul intrării în insolvență, și nu încetarea contractelor pentru neîndeplinirea obligațiilor de către societatea debitoare, obligații pe care le avea anterior deschiderii procedurii insolvenței. Or, în prezenta cauză se solicită rezilierea contractului de arendare, invocându-se neîndeplinirea obligațiilor de către arendaș, acțiunea formulată pe calea dreptului comun fiind admisibilă.

8. Apelanta a invocat și faptul că acțiunea este netemeinică, întrucât nu poate fi solicitată rezilierea pentru motivul neplății datoriilor anterioare datei deschiderii procedurii, întrucât pentru aceste creanțe există posibilitatea înscrierii la masa credală. Și acest motiv de apel este neîntemeiat. Într-adevăr, pentru plata creanțelor există posibilitatea înscrierii la masa credală. Reclamanta nu a solicitat și obligarea la plata arendei neachitate în prezenta acțiune, ci doar rezilierea contractului de arendare și repunerea părților în situația anterioară încheierii contractului de arendare în sensul obligării pârâtei să predea reclamantului terenul ce face obiectul contractului de arendare.

9. Posibilitatea recuperării debitului aferent anilor 2017-2019 prin înscrierea la masa credală, fiind un debit anterior deschiderii procedurii, nu împiedică instanța să analizeze condițiile pentru a opera rezilierea contractului de arendare, întrucât acestea nu privesc modul în care arendatorului îi poate fi achitat debitul rezultat din neplata arendei.

10. Tribunalul Vaslui a mai reținut că apelanta pârâtă nu și-a îndeplinit obligația contractuală pentru terenul luat în arendă. Astfel, arenda aferentă anilor 2017-2019 nu a fost achitată. În aceste condiții, în mod corect a apreciat judecătorul primei instanțe că există o neexecutare suficient de importantă a obligațiilor de către pârâtă, neexecutare ce are și caracter repetat. Obligația de plată a arendei nu poate fi considerată de mică însemnătate.

11. De asemenea, contrar susținerilor apelantei, s-a reținut și faptul că executarea necorespunzătoare îi este imputabilă acesteia, nefiind făcută dovada vreunei cauze care să justifice executarea cu întârziere a obligației contractuale de plată a arendei. Susținerea acesteia în sensul că este dovedită buna sa credință întrucât se urmărește achitarea tuturor datoriilor către arendatori după aprobarea planului de reorganizare nu reprezintă o cauză exoneratoare de răspundere.

12. Împotriva acestei sentințe a formulat recurs pârâta B, prin administratorii judiciari E și F, aducând critici cu privire la modalitatea de soluționare de către instanța de apel a excepției inadmisibilității cererii de chemare în judecată.

13. În motivarea recursului s-a arătat că, la data introducerii acțiunii în reziliere, față de B fusese deja deschisă procedura generală de insolvență în Dosarul aflat pe rolul Tribunalul Vaslui. Prin urmare, B era și este supusă prevederilor Legii nr. 85/2014.

14. Or, raportat la împrejurarea că prezenta speță implică debite născute anterior deschiderii procedurii, și nu ulterior acestui moment, nefiind aplicabile dispozițiile art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, rezilierea contractului pentru considerentul neplății unor datorii anterioare datei de 21 februarie 2019 nu este admisibilă, pentru aceste creanțe reclamantul având exclusiv posibilitatea înscrierii la masa credală a debitoarei, iar, ulterior, în ipoteza în care vor interveni eventuale nerespectări ale contractului în perioada de insolvență, o acțiune în reziliere va fi de competența judecătorului-sindic.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

15. Instanța de sesizare a constatat admisibilitatea sesizării, în conformitate cu prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, motivat de faptul că:

a) de lămurirea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 123 din Legea nr. 85/2014 depind soluționarea recursului formulat și implicit soluționarea prezentei cauze ce are ca obiect rezilierea

contractului de arendare și repunerea părților în situația anterioară, una dintre părți, pârâta-recurentă, fiind în procedura insolvenței. În apel, pârâta-apelantă a invocat excepția inadmisibilității cererii reclamantului, invocând art. 123 din Legea nr. 85/2014. De asemenea, motivele de recurs invocate vizează interpretarea acestor dispoziții legale, instanța de apel considerând că, în condițiile în care "în prezenta cauză se solicită rezilierea contractului de arendare invocându-se neîndeplinirea obligațiilor de către arendaș, acțiunea formulată pe calea dreptului comun este admisibilă". Instanța de recurs consideră că se impune interpretarea textului legal, întrucât opinia completului de judecată diferă de doctrină și de o parte dintre opiniile exprimate de alte completuri de judecată;

b) problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre;

c) problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate la 10 februarie 2021.

V. Punctul de vedere al titularului sesizării

16. Asupra interpretării dispozițiilor art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunilor de reziliere a contractelor cu executare succesivă, menținute de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale, datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței, completul investit cu soluționarea recursului a arătat că prevederile legale incidente nu se pot interpreta în sensul că ar lipsi de sancțiune neexecutările anterioare deschiderii procedurii insolvenței; așadar, promovarea sau continuarea acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecutări este admisibilă.

17. În susținerea acestei opinii, se observă că art. 123 din Legea nr. 85/2014 stipulează doar faptul că deschiderea procedurii insolvenței nu constituie motiv de desființare a contractelor în derulare, acestea putând fi menținute în continuare, după o procedură anume reglementată, astfel că, în absența unor dispoziții speciale în Legea nr. 85/2014 prin care să se reglementeze interdicția promovării sau continuării acțiunilor în reziliere pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectare datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, acțiunile trebuie să fie considerate admisibile.

18. De asemenea, pentru a se constitui într-un fine de neprimire a unei cereri de chemare în judecată sau pentru a se stopa ca devenită inadmisibilă o acțiune deja promovată la momentul deschiderii procedurii de insolvență a unui debitor, este necesară o reglementare expresă, fiind vorba de o interdicție care are ca finalitate lipsirea unor reclamanți de accesul la o instanță de judecată. În acest sens, spre exemplu, Legea nr. 85/2014 a prevăzut expres în art. 75 că: "de la data deschiderii procedurii se suspendă de drept toate acțiunile judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului", însă a prevăzut ca remediu că "valorificarea drepturilor acestora se poate face numai în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererilor de admitere a creanțelor".

19. Mai mult, s-a constatat că Legea nr. 85/2014 nu oprește de la derulare și nu împiedică promovarea împotriva unui debitor în insolvență a unor acțiuni de tipul revendicărilor, constatărilor de nulitate sau anulare acte de proprietate etc., care își continuă cursul normal pe calea dreptului comun, cât timp nu sunt dublate de acțiuni în pretenții de genul celor supuse suspendării în temeiul art. 75 din Legea nr. 85/2014. Or, acestea au ca finalitate tot diminuarea patrimoniului debitorului și pot, în aceeași teorie, să

periclitaze o eventuală redresare a debitorului în insolvență. Cu toate acestea, nici legiuitorul, nici practica și nici doctrina nu au considerat necesar să le oprească din derulare, pentru a nu încălca dreptul de acces la instanță al reclamantilor.

20. În cazul acțiunii de față, având ca obiect rezilierea contractelor, nu însă și plata arendei restante, împrejurarea că reclamantul se poate înscrie la masa credală pentru debite anterioare deschiderii procedurii insolvenței nu are nicio înrâurire asupra posibilității acestuia de a se adresa instanței cu acțiune de reziliere a contractului, întrucât cele două acțiuni au finalități diferite și nu se exclud. Reclamantii susțin o neexecutare importantă a obligațiilor de către debitor, săvârșite anterior deschiderii procedurii, și promovează cererea în termenul de prescripție. Împrejurarea intrării debitorului în insolvență, dublată, evident, de o imposibilitate de achitare a debitelor restante, nu prezintă relevanță pentru soluționarea unei astfel de acțiuni, pentru că textul Codului civil impune aplicarea sancțiunii, dacă se probează, indiferent de conduita ulterioară a cocontractantului; de altfel, o apreciere juridică a conduitei debitorului, ulterior deschiderii procedurii, față de debitele anterioare, ar presupune tot o analiză de fond.

21. Totodată, atât timp cât este permisă promovarea unei astfel de acțiuni pentru neexecutări ulterioare deschiderii procedurii insolvenței, care intră în competența judecătorului-sindic, nu se justifică a se aprecia că cele care privesc o neexecutare anterioară ar fi inadmisibile, în lipsa unui text expres în acest sens. Art. 123 alin. (3) și (9) reglementează situația plăților, precum și posibilitatea ca ulterior "menținerii contractului", după deschiderea procedurii, să fie formulată o cerere de reziliere, de competența judecătorului-sindic, dar nu stipulează inadmisibilitatea rezilierii contractului de arendă în procedura insolvenței, dacă creanța față de care se invocă neplata este anterioară deschiderii, ci reglementează doar alte ipoteze, ce nu sunt incidente în cauză.

22. O interpretare contrară ar echivala cu susținerea ideii că, după data deschiderii procedurii de insolvență, partenerii contractuali ai debitorului nu mai pot cere rezoluțiunea sau rezilierea contractelor pentru motive anterioare deschiderii procedurii, având blocat accesul către o instanță care să le analizeze argumentele, ceea ce, în opinia instanței investite cu analiza recursului, nu poate fi primit, fiind contrar principiului fundamental ce garantează accesul la o instanță prevăzut în art. 21 din Constituția României, republicată, și art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

23. Cum legea specială a insolvenței nu reglementează expres interdicția primirii acțiunilor de reziliere pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea obligațiilor datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, instanța de sesizare a concluzionat că astfel de acțiuni sunt admisibile.

VI. Punctul de vedere al părților

24. A a considerat că nu este oportună sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă privind pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la dezlegarea modului de interpretare a dispozițiilor art. 123 din Legea nr. 85/2014, întrucât, în privința dosarelor având ca obiect rezilierea unui contract de arendare, acțiunea este întemeiată pe culpa contractuală a arendașului, care nu a respectat obligația de a achita arenda la termenul prevăzut în contract, nu pe dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014 și deschiderea stării de insolvență a lui B nu a avut nicio înrâurire asupra cauzei acțiunii.

Contractul de arendare nu a fost denunțat nici de proprietar, nici de arendaș, sens în care acesta se consideră menținut. Alin. (9) al art. 123 din Legea nr. 85/2014 prevede că menținerea contractului nu îl va obliga pe administratorul judiciar să facă plățile restante, pentru acestea putând fi formulată cerere de

admitere a creanței. Interpretarea acestui articol trebuie realizată fără adăugări și trebuie să aibă în vedere că, odată deschisă procedura de insolvență, toate acțiunile vizând creanțele împotriva averii debitorului sunt suspendate în temeiul art. 75 din Legea nr. 85/2014, prevederea legală aplicându-se exclusiv în privința plăților. Conform principiului "unde legea nu distinge, nici noi nu putem distinge", s-a considerat că nu se reglementează o interdicție privind rezilierea unui contract pentru temeiul încălcării obligațiilor contractuale de către debitorul insolubil.

Susținerea lui B în sensul că ulterior deschiderii procedurii de insolvență doar judecătorul-sindic se poate pronunța cu privire la rezilierea unui contract aflat în derulare nu poate fi primită, pentru că este rezultatul unei interpretări eronate a art. 123 din Legea nr. 85/2014.

Prevederile art. 41 alin. (5) din Legea nr. 85/2014 statuează că, în litigiile care au fost promovate în temeiul dreptului comun, după deschiderea procedurii insolvenței, citarea debitorului se va face la sediul acestuia și la sediul administratorului judiciar/lichidatorului judiciar, sens în care rezultă implicit că dreptul comun nu este exclus în privința unei societăți în insolvență și doar anumite litigii, în mod expres prevăzute, sunt date în competența judecătorului-sindic.

25. B nu a transmis un punct de vedere privind sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, însă opinia sa referitoare la interpretarea dispozițiilor art. 123 din Legea nr. 85/2014 este în sensul inadmisibilității acțiunilor în rezilierea contractului, punct de vedere ce rezultă din cuprinsul cererii de recurs.

Astfel, B a apreciat că ulterior deschiderii procedurii de insolvență doar judecătorul-sindic se poate pronunța cu privire la rezilierea contractului și doar pentru neîndeplinirea unor obligații născute ulterior acestui moment.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

26. Opinia judecătorilor din cadrul Secției a II-a civile a Curții de Apel Alba Iulia este în sensul că, atât timp cât este permisă promovarea unei astfel de acțiuni pentru neexecuții ulterioare deschiderii procedurii insolvenței, care intră în competența judecătorului-sindic, nu se justifică a se aprecia că cele care privesc o neexecutare anterioară ar fi inadmisibile, în lipsa unui text expres în acest sens. Art. 123 alin. (3) și (9) din Legea nr. 85/2014 reglementează situația părților, precum și posibilitatea ca ulterior "menținerii contractului", după deschiderea procedurii, să fie formulată o cerere de reziliere, de competența judecătorului-sindic, dar nu stipulează inadmisibilitatea rezilierii contractului de arendă în procedura insolvenței, dacă creanța față de care se invocă neplata este anterioară deschiderii, ci reglementează doar alte ipoteze, ce nu sunt incidente în cauză.

O interpretare contrară ar echivala cu susținerea ideii că, după data deschiderii procedurii de insolvență, nu s-ar mai putea cere rezoluțiunea sau rezilierea contractelor pentru motivele anterioare deschiderii procedurii.

27. La nivelul Curții de Apel Bacău, opinia magistraților din cadrul Secției a II-a civile de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Neamț este în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii insolvenței, determinând așadar inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecuții.

28. Opinia judecătorilor specializați în materia insolvenței din cadrul Curții de Apel Brașov este aceea că, pentru acțiunile de reziliere a contractelor menținute, introduse ulterior deschiderii procedurii insolvenței, nu se poate invoca neexecutarea anterioară din partea debitorului. Pentru creanțele neplătite, cocontractantul are doar posibilitatea de a se înscrie la masa credală.

Tribunalul Brașov, într-o opinie, a arătat că, în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (9) din Legea nr. 85/2014, în cazul unui contract ce prevede plăți periodice, menținut de administratorul judiciar după momentul deschiderii procedurii insolvenței, menținerea contractului nu îl va obliga pe administratorul judiciar/lichidatorul judiciar să facă plăți restante pentru perioade anterioare deschiderii procedurii.

Prin urmare, neexecutarea acestor obligații nu poate fi sancționată pe calea unei acțiuni în rezoluțiunea contractului.

În raport cu aceeași prevedere legală, rezilierea contractului este posibilă numai pentru creanțe născute după data deschiderii procedurii de insolvență.

Într-o a doua opinie, o acțiune în rezilierea contractului este admisibilă inclusiv pentru nerespectarea de către debitor a obligațiilor datând din perioada anterioară deschiderii procedurii.

Tribunalul Covasna - Secția civilă a arătat că, potrivit art. 123 din Legea nr. 85/2014, prin expresiile "contractele în derulare se consideră menținute" și "ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic" [alin. (3) teza finală], precum și prin întreaga modalitate de reglementare s-a avut în vedere că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecuările anterioare deschiderii procedurii insolvenței, determinând așadar inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de executări.

29. Magistrații din cadrul Secției a V-a civile din cadrul Curții de Apel București, în acord cu cea de a doua opinie exprimată în punctul de vedere motivat al completului de judecată, au apreciat că se impunea a fi admise criticile privind greșita aplicare a prevederilor art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, cu motivarea că textul de lege instituie un regim derogatoriu de la dreptul comun pentru contractele în derulare în care este implicat debitorul în insolvență, stabilind regula că acestea se mențin la data deschiderii procedurii, fiind nule orice clauze contractuale de desființare, de decădere din beneficiul termenului sau de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii insolvenței.

Legiuitorul a dat posibilitatea administratorului judiciar de a decide, având în vedere interesele economice ale debitorului, dacă alege să denunțe contractul sau dacă acceptă denunțarea contractului la solicitarea cocontractantului, solicitare ce poate interveni în același interval de timp de 3 luni și care necesită un răspuns al administratorului judiciar în 30 de zile de la comunicare.

Așadar, decizia de denunțare a "contractului în derulare la data deschiderii procedurii insolvenței" este în exclusivitate a administratorului judiciar, legea recunoscând cocontractantului doar dreptul de a cere administratorului judiciar să denunțe contractul, lipsa unui răspuns în termenul de 30 de zile de la data la care denunțarea a fost solicitată de cocontractant operând ca o prezumție de acceptare din partea administratorului judiciar.

Potrivit dispozițiilor art. 123 alin. (9) din Legea nr. 85/2014, ulterior menținerii unui contract prevăzând plăți periodice, debitoarea nu poate fi obligată la efectuarea plăților restante pentru perioadele anterioare deschiderii procedurii, pentru astfel de creanțe putând fi formulate cereri de înscrieri în tabloul creditorilor.

La alin. (3) al art. 123 din Legea nr. 85/2014, legiuitorul a prevăzut în beneficiul cocontractantului debitorului în insolvență dreptul de a solicita rezilierea contractului pentru culpa debitorului ulterior menținerii contractului, deci pentru fapte culpabile intervenite ori continuate ulterior datei deschiderii procedurii insolvenței.

Procedura de insolvență a debitorului a fost deschisă prin sentință civilă, iar cererea de chemare în judecată a fost înregistrată pe rolul judecătoriei, reclamantul solicitând rezilierea contractului de arendă pe motiv că debitoarea nu a achitat arenda aferentă anului 2018.

Prin urmare, ulterior datei deschiderii procedurii insolvenței pârâtei, reclamantul a solicitat rezilierea contractului de arendă, contract cu executare succesivă, în derulare, invocând fapte culpabile ale debitoarei de neexecutare a obligației de plată periodice a arendei, anterioare datei deschiderii procedurii insolvenței.

Raportat la prevederile art. 123 alin. (1) și (9) din Legea nr. 85/2014, la momentul investiției instanței de fond, reclamantul nu mai avea posibilitatea de a cere, pe calea dreptului comun, rezilierea contractului de arendă pentru neexecutarea obligației de plată pentru perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, prevederile anterior menționate fiind, contrar celor reținute de instanța de apel și de recurs în opinie majoritară, pe deplin aplicabile.

O interpretare contrară, în sensul acceptat de instanța de recurs în majoritate lipsește de conținut dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014, rațiunea legiuitorului fiind aceea de a preîntâmpina situațiile în care debitoarea aflată în insolvență ar fi lipsită de orice posibilitate reală de redresare.

Prin urmare, s-a arătat că reclamantul are deschisă calea acțiunii în rezilierea contractului, pentru neexecutarea culpabilă a obligației de plată a arendei pentru perioada ulterioară deschiderii procedurii, cerere ce revine în competența judecătorului-sindic raportat la prevederile art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014.

La nivelul Secției a VI-a civile a Curții de Apel București, punctul de vedere majoritar exprimat a fost în sensul că dispozițiile art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 nu pot fi interpretate în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecutările anterioare deschiderii procedurii insolvenței. Prin urmare, nu este împărtășită opinia potrivit căreia promovarea sau continuarea acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecutări este afectată de un fine de neprimire.

Opinia majoritară a judecătorilor Secției a VII-a civile din cadrul Tribunalului București a fost în sensul admisibilității acțiunilor de reziliere a contractelor cu executare succesivă, menținute de administratorul/lichidatorul judiciar după momentul deschiderii procedurii, pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea obligațiilor datând din perioada anterioară deschiderii procedurii.

Opinia exprimată la nivelul Tribunalului Ialomița a fost în concordanță cu punctul de vedere al completului de judecată asupra chestiunii de drept sesizate.

În opinia judecătorilor acestei instanțe, art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 nu se poate interpreta în sensul că ar lipsi de sancțiune neexecutările anterioare deschiderii procedurii insolvenței. Prin urmare, promovarea sau continuarea acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecutări este admisibilă.

În sprijinul acestei concluzii s-a arătat că art. 123 din Legea nr. 85/2014 stipulează doar faptul că deschiderea procedurii insolvenței nu constituie motiv de desființare a contractelor în derulare, acestea putând fi menținute în continuare, după o procedură anume reglementată, astfel că, în absența unor dispoziții speciale în Legea nr. 85/2014 prin care să se reglementeze interdicția promovării sau continuării acțiunilor în reziliere pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței, acțiunile trebuie să fie considerate admisibile.

Judecătorii acestui tribunal au opinat, de asemenea, că, pentru a se constitui într-un fine de neprimire a unei cereri de chemare în judecată sau pentru a se stopa ca devenită inadmisibilă o acțiune deja promovată la momentul deschiderii procedurii de insolvență a unui debitor, este necesară o reglementare expresă, fiind vorba de o interdicție care are ca finalitate lipsirea unor reclamanți de accesul la o instanță de judecată.

S-a menționat că o altfel de interpretare ar echivala cu susținerea ideii că, după data deschiderii procedurii de insolvență, partenerii contractuali ai debitorului nu mai pot cere rezoluțiunea sau rezilierea contractelor pentru motive anterioare deschiderii procedurii, având blocat accesul către o instanță care să le analizeze argumentele, ceea ce, în opinia judecătorilor Secției civile din cadrul Tribunalului Ialomița, nu poate fi acceptat, fiind contrar principiului fundamental ce garantează accesul la o instanță prevăzut în art. 21 din Constituție și art. 6 din C.E.D.O.

Prin urmare, în condițiile în care legea specială a insolvenței nu reglementează expres interdicția primirii acțiunilor de reziliere pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea a obligațiilor datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței, s-a opinat în sensul că astfel de acțiuni sunt admisibile.

Punctul de vedere exprimat de judecătorii-sindici din cadrul Tribunalului Ilfov a fost după cum urmează:

Din cuprinsul art. 123 din Legea nr. 85/2014 rezultă că, în termen de 3 luni de la data deschiderii procedurii insolvenței, contractele în derulare în care este parte societatea față de care s-a deschis procedura insolvenței pot fi denunțate de către administratorul/lichidatorul judiciar sau de către cocontractant, care notifică practicianul în insolvență în vederea denunțării contractului.

Respectivul contract se consideră denunțat la data expirării unui termen de 30 de zile de la recepționarea solicitării cocontractantului privind denunțarea contractului, dacă administratorul/lichidatorul judiciar nu răspunde sau la data notificării denunțării de către administratorul/lichidatorul judiciar.

În situația în care nu se cere denunțarea contractului, potrivit acestei proceduri reglementate de dispozițiile art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, partea nu va putea solicita rezilierea (denunțarea) contractului pentru ipoteza neîndeplinirii obligațiilor pentru perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței în fața judecătorului-sindic. Această concluzie se desprinde din coroborarea dispozițiilor alin. (1) al art. 123 cu alin. (3) teza finală al art. 123 din Legea nr. 85/2014.

Prin urmare, denunțarea contractului față de neîndeplinirea unor obligații ce vizează perioada anterioară deschiderii procedurii, în situația în care nu s-a urmat procedura reglementată de dispozițiile art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, poate fi solicitată numai pe calea dreptului comun, iar pentru perioada ulterioară (întrucât legiuitorul folosește sintagma "ulterior menținerii contractului") poate fi solicitat judecătorului-sindic potrivit art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014.

În concluzie, s-a conturat opinia că este admisibilă acțiunea având ca obiect rezilierea contractului, solicitată pe calea dreptului comun, împotriva părții aflate în insolvență, motivat de neexecutarea obligațiilor pentru perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței.

La nivelul Secției civile din cadrul Tribunalului Giurgiu, punctul de vedere unitar a fost în sensul că, atât timp cât este permisă promovarea unei astfel de acțiuni pentru neexecutare ulterioară deschiderii procedurii insolvenței, care intră în competența judecătorului-sindic, nu se justifică a se aprecia că cele care privesc o neexecutare anterioară ar fi inadmisibile, în lipsa unui text expres în acest sens. Art. 123 alin. (3) și (9) din Legea nr. 85/2014 reglementează situația plăților, precum și posibilitatea ca și ulterior menținerii contractului, după deschiderea procedurii, să fie formulată o cerere de reziliere, din competența judecătorului-sindic, dar nu stipulează inadmisibilitatea rezilierii contractului de arendă în procedura insolvenței, dacă creanța față de care se invocă neplata este anterioară deschiderii, ci reglementează doar alte ipoteze, ce nu sunt incidente în cauză.

Judecătorii din cadrul Tribunalului Teleorman au arătat că dispozițiile art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 se interpretează în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii insolvenței, ducând la inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecuții.

30. Secția a II-a civilă a Curții de Apel Cluj a arătat că, subsecvent deschiderii procedurii de insolvență, dacă contractul este asumat de către debitor prin practicianul în insolvență, se naște concomitent obligația partenerului contractual al debitorului de a continua executarea contractului, chiar în contextul existenței unor datorii anterioare deschiderii procedurii.

Dispozițiile art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 înfrâng caracterul sinalagmatic al contractului. Astfel, prin derogare de la dreptul comun, în condițiile continuării contractului, cocontractantul debitorului este obligat să facă abstracție de neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii și să dea curs continuării contractului, la solicitarea debitorului supus procedurii de insolvență formulate prin reprezentantul său legal.

Dacă ar putea invoca excepția de neexecutare a contractului sau ar putea cere rezilierea contractului, referindu-se la restanțe anterioare deschiderii procedurii, partenerul contractual al debitorului ar paraliza construcția juridică concepută de către legiuitor pentru protejarea intereselor debitorului supus procedurii de insolvență, în vederea creșterii șanselor de reorganizare a acestuia sau chiar pentru derularea în bune condiții a procedurii de lichidare și îndeostulare a creditorilor. Din acest punct de vedere, normele speciale sunt incompatibile cu efectele de drept comun ale contractelor sinalagmatice.

În ceea ce privește însă perioada următoare deschiderii procedurii, legiuitorul revine la dreptul comun și la efectul sinalagmatic al contractelor, așa încât orice întârziere la plată sau în executarea altei obligații va putea fundamenta atât o excepție de neexecutare, cât și pronunțarea de către judecătorul-sindic a rezoluțiunii sau a rezilierii contractului. Soluția are o reglementare expresă prin dispozițiile art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, care fac referire la reziliere.

31. Curtea de Apel Craiova - Secția a II-a civilă a arătat că rezoluțiunea sau rezilierea presupune o neexecutare culpabilă, totală sau parțială, ori o executare necorespunzătoare a unei obligații contractuale de către una dintre părțile contractante.

Denunțarea unilaterală vizează în cele mai multe situații practice motive de oportunitate contractuală, și nu un caz de culpă în executarea angajamentului asumat, cum se întâmplă în cazul rezoluțiunii sau rezilierii.

Articolul 123 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență aduce o noutate în materia denunțării înțelegerilor cu societăți care, ulterior, intră în insolvență, în sensul că prin alin. (1) declară menținute de drept toate contractele în derulare la data deschiderii procedurii insolvenței, art. 1.417 din Codul civil privind beneficiul termenului nemaifiind aplicabil, iar toate clauzele de desființare a contractelor și de exigibilitate anticipată pe motivul incidenței insolvenței devin nule. Excepte de la prevederile privind obligativitatea menținerii contractelor și nulitatea clauzelor sunt contractele financiare calificate sau acordurile de compensare bilaterală.

Ca principiu, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar trebuie să analizeze fiecare contract în derulare și să stabilească dacă, în scopul maximizării averii debitorului, se impune să mențină sau să denunțe un contract. Termenul de 3 luni în care administratorul judiciar trebuie să decidă dacă menține sau denunță contractul este menit să elimine cât mai repede nesiguranța în continuarea contractelor de către debitor.

Cocontractantul care dorește să aibă mai repede certitudinea continuării sau denunțării contractului poate adresa administratorului/lichidatorului judiciar o notificare prin care îi solicită să "denunțe contractul", acesta din urmă având obligația să răspundă în termen de 30 de zile. Rezultă că cocontractantul nu poate denunța el însuși contractul în nicio situație, implicit nici în situația în care la data deschiderii procedurii insolvenței ar fi existat obligații neexecutate datând din perioada anterioară deschiderii.

Contractul se consideră denunțat la expirarea celor 30 de zile care curg de la primirea notificării de către administratorul judiciar, dacă acesta nu a răspuns notificării sau la data notificării denunțării de către administratorul judiciar.

Textul de lege nu conține dispoziții privind rezilierea decât în art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 conform căruia, ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de către judecătorul-sindic.

Acest text rezolvă două probleme: a) confirmă expres posibilitatea cocontractantului de a solicita rezilierea, pentru culpa debitorului; b) stabilește competența de soluționare a cererii, în sensul că, ulterior momentului menținerii contractului, competența de soluționare a cererii revine judecătorului-sindic, ceea ce poate conduce la concluzia că anterior acestui moment competența revine instanței de drept comun.

Prin urmare, s-a considerat că niciun text al Legii nr. 85/2014 nu interzice acțiunea în reziliere pentru culpa debitorului, dimpotrivă art. 123 alin. (3) partea finală din Legea nr. 85/2014 prevede expres posibilitatea formulării acesteia, ceea ce denotă că cocontractantul poate introduce acțiunea în reziliere. Deoarece textul de lege nu distinge între neexecuțiile anterioare și cele ulterioare momentului deschiderii procedurii, s-a opinat că nici instanțele judecătorești nu trebuie să facă vreo astfel de distincție.

Raportat la cele arătate mai sus, exercitarea de către administratorul/lichidatorul judiciar a opțiunii de continuare a contractelor nu poate conduce la înlăturarea răspunderii debitorului pentru eventualele fapte culpabile săvârșite în executarea contractului, anterioare sau ulterioare deschiderii procedurii insolvenței, care să aibă drept consecință inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecuții culpabile.

32. Opinia unanimă a Secției a II-a civile a Curții de Apel Galați este în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor nu lipsește de sancțiune neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii insolvenței, determinând așadar inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecuții.

Potrivit art. 123 alin. (1) teza a III-a din Legea nr. 85/2014, administratorul judiciar are posibilitatea ca într-un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii să denunțe sau nu orice contract care nu a fost executat în totalitate sau substanțial de către părți.

Aceeași posibilitate o are și cocontractantul în termen de 3 luni cu notificarea administratorului/lichidatorului judiciar. Acesta din urmă, în termen de 30 de zile de la data primirii notificării, trebuie să răspundă în sensul denunțării ori nu a contractului. Potrivit art. 123 alin. (1) teza finală din Legea nr. 85/2014, "în lipsa unui răspuns, administratorul/lichidatorul judiciar nu va mai putea cere executarea contractului, acesta fiind socotit denunțat". După trecerea acestor termene în care niciuna dintre părți nu și-a exprimat dorința sau nu a denunțat contractul, acesta își produce efectele.

Potrivit art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 teza finală: "Ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic".

Textul nu face distincție între fapte și culpă anterioare sau ulterioare deschiderii procedurii, referindu-se doar la "culpă". Soluționarea cererii de reziliere formulate de cocontractant se face doar de judecătorul sindic, iar nu pe calea dreptului comun. Nu are relevanță faptul că anterior cocontractantul s-a înscris în tabelul preliminar de creanțe cu sume rezultând din plata sumelor datorate anterior, deoarece, în caz contrar, creditorul ar fi decăzut din termenul de depunere a creanței. Procesele începute anterior (având ca obiect reziliere) sunt suspendate potrivit art. 75 alin. (1) din aceeași lege. Aceeași este soluția și în cazul despăgubirilor solicitate în cazul denunțării unui contract de cocontractant.

Art. 123 alin. (9) din Legea nr. 85/2014 privește ipoteza în care contractul care prevede plăți periodice este menținut, caz în care administratorul/lichidatorul judiciar nu poate fi obligat să facă plăți restante pentru perioadele anterioare deschiderii procedurii.

Așadar, textul de lege este clar și nu suscită interpretări sau practică neunitară.

Opinia majoritară a magistraților din cadrul Secției a II-a civile a Tribunalului Galați este în sensul că se impune respingerea unei astfel de acțiuni în reziliere, bazată pe o culpă a debitorului anterioară deschiderii procedurii, ca fiind inadmisibilă.

Astfel, art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 prevede clar că orice contract în derulare la data deschiderii procedurii de insolvență se menține, iar deschiderea procedurii nu poate constitui ea însăși un motiv de încetare a contractului. Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să mențină contractul sau să îl denunțe, aceasta fiind o măsură de oportunitate.

Dacă menține contractul în derulare înseamnă că administratorul judiciar/lichidatorul judiciar apreciază că sunt bani necesari pentru continuarea derulării relației dintre părți, sens în care se precizează acest aspect în rapoartele de activitate, conform art. 123 alin. (2) din Legea nr. 85/2014. Ca urmare, contractul poate fi reziliat la cererea cocontractantului, dar numai pentru o culpă născută după data deschiderii procedurii, și nu cea anterioară deschiderii procedurii, când lipsa de venituri a generat imposibilitatea plății debitelor periodice scadente față de partenerul său contractual.

Opinia judecătorilor Secției a II-a civile, de contencios administrativ și fiscal a Tribunalului Vrancea este în sensul că art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 nu se poate interpreta în sensul că ar lipsi de sancțiune neexecuțiile anterioare deschiderii procedurii insolvenței, fiind așadar admisibile astfel de acțiuni.

Astfel, se apreciază că, pentru a putea fi inadmisibile astfel de acțiuni, ar fi necesară o reglementare expresă din partea legiuitorului, fiind vorba despre o interdicție care are ca finalitate lipsirea unor reclamanți de accesul la o instanță de judecată, prevăzut de dispozițiile art. 21 din Constituție și art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

De asemenea, se apreciază ca fiind admisibile acțiunile menționate având ca obiect însă doar rezilierea contractelor, nu și plata arendei restante pentru care reclamantul se poate înscrie la masa credală pentru debite anterioare deschiderii procedurii insolvenței, atât timp cât sunt admisibile promovarea împotriva unui debitor aflat în insolvență a unor acțiuni în revendicare, constatare de nulitate sau anulări de acte de proprietate.

Mai mult, dacă legiuitorul permite promovarea unor astfel de acțiuni pentru neexecuții ulterioare deschiderii procedurii insolvenței, care intră în competența judecătorului-sindic, nu se justifică a se aprecia că cele care privesc o neexecutare anterioară ar fi inadmisibile, în lipsa unui text expres în acest sens.

33. Pe rolul Curții de Apel Iași s-au înregistrat până în prezent un număr de peste 500 de cauze în care pârâtă este societatea în insolvență B, având ca obiect rezilierea contractelor de arendare încheiate de această societate.

În ceea ce privește acțiunile formulate anterior intrării societății în procedura insolvenței dispusă la 21 februarie 2019, jurisprudența Curții de Apel Iași a fost unitară, anume dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014 nu se interpretează în sensul că astfel de acțiuni ar fi inadmisibile. Dimpotrivă, s-a considerat că acestea sunt admisibile, neavând relevanță faptul că ulterior introducerii acestora recurenta a intrat în procedura insolvenței, întrucât problema admisibilității sau inadmisibilității unei cereri de chemare în judecată se apreciază la momentul promovării ei, or, la momentul în care acestea au fost înregistrate, pârâtul nu era în insolvență.

Referitor la acțiunile formulate ulterior intrării societății în procedura insolvenței (fie imediat după intrarea pârâtei în procedura insolvenței, fie mai târziu, în decurs de câteva luni de zile) s-au conturat două opinii.

Într-o primă orientare s-a considerat că dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014 se interpretează în sensul că astfel de acțiuni sunt admisibile, fiind incidente dispozițiile de drept comun, Decizia nr. 785/2020 pronunțată în Dosarul (în același sens fiind și Decizia nr. 32/2021 pronunțată în Dosarul nr. 2019) statuând următoarele:

"Acțiunea de față nu are ca obiect pretenții, ci doar rezilierea pentru neexecutarea obligațiilor contractuale, neexecutare plasată anterior deschiderii procedurii insolvenței debitoarei. Reclamantul are, fără îndoială, posibilitatea de a se înscrie la masa creditorilor cu creanța pe care o pretinde de la pârâtă, ceea ce face ca o acțiune în pretenții cu privire la aceste sume să nu mai poată fi promovată pe calea dreptului comun, însă în speță nu se solicită aceste sume, ci se solicită intervenția instanței de judecată pentru constatarea rezilierii contractului de arendă, pentru nerespectarea unor obligații anterior deschiderii procedurii insolvenței. Art. 123 din Legea nr. 85/2014 se referă la situația contractelor în derulare la momentul deschiderii procedurii insolvenței, apreciată din perspectiva evenimentului deschiderii procedurii insolvenței și la procedura de denunțare a acestor contracte. Textul nu se poate extinde în aplicare și la situația de față, litigiul neavând ca temei deschiderea procedurii insolvenței. A aprecia în mod diferit înseamnă a îngredi accesul arendatorului la o instanță pentru verificarea cauzelor de neîndeplinire a obligațiilor contractuale existente la momentul anterior deschiderii procedurii insolvenței. Dacă pentru creanțele aferente perioadei anterioare deschiderii procedurii arendatorul are la îndemână declarația de creanță și inadmisibilitatea unei acțiuni pe drept comun este permisă, datorită existenței unei alte căi de valorificare, pentru acțiunea în reziliere arendatorul nu mai are altă cale decât acțiunea de față.

O interpretare contrară ar echivala cu susținerea ideii că după data deschiderii procedurii de insolvență partenerii contractuali ai debitorului nu mai pot cere rezoluțiunea sau rezilierea contractelor pentru motive anterioare deschiderii procedurii, având blocat accesul către o instanță de drept comun, care să le analizeze argumentele, ceea ce nu poate fi primit. Aceasta întrucât dreptul de acces la justiție este un drept garantat prin Constituție."

Într-o a doua opinie se consideră că se impunea a fi admise criticile privind greșita aplicare a prevederilor art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, cu următoarea motivare:

Astfel, în opinia separată din Decizia nr. 32/2021 pronunțată în Dosarul se arată că: "Potrivit art. 123 alin. (1) din Legea insolvenței nr. 85/2014, contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, art. 1.417 din Codul civil nefiind aplicabil, alin. (3) al aceluiași text de lege prevăzând că ulterior menținerii contractului cocontractantul poate solicita rezilierea contractului pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic.

Textul de lege instituie un regim derogatoriu de la dreptul comun pentru contractele în derulare în care este implicat debitorul în insolvență, stabilind regula că acestea se mențin la data deschiderii procedurii, fiind nule orice clauze contractuale de desființare, de decădere din beneficiul termenului sau de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii insolvenței.

Legiuitorul a dat posibilitatea administratorului judiciar de a decide, în termen de trei luni de la data deschiderii procedurii insolvenței, având în vedere interesele economice ale debitorului, dacă alege să denunțe contractul sau dacă acceptă denunțarea contractului la solicitarea cocontractantului, solicitare ce

poate interveni în același interval de timp de 3 luni și care necesită un răspuns al administratorului judiciar în 30 de zile de la comunicare.

Așadar, decizia de denunțare a «contractului în derulare la data deschiderii procedurii insolvenței» este în exclusivitate a administratorului judiciar, legea recunoscând cocontractantului doar dreptul de a cere administratorului judiciar să denunțe contractul, lipsa unui răspuns în termenul de 30 de zile de la data la care denunțarea a fost solicitată de cocontractant operând ca o prezumție de acceptare din partea administratorului judiciar.

Potrivit dispozițiilor art. 123 alin. (9) din Legea nr. 85/2014, ulterior menținerii unui contract prevăzând plăți periodice, debitoarea nu poate fi obligată la efectuarea plăților restante pentru perioadele anterioare deschiderii procedurii, pentru astfel de creanțe putând fi formulate cereri de înscrieri în tabloul creditorilor.

La alin. (3) al art. 123 din Legea nr. 85/2014 legiuitorul a prevăzut în beneficiul cocontractantului debitorului în insolvență dreptul de a solicita rezilierea contractului pentru culpa debitorului, ulterior menținerii contractului, deci pentru fapte cuplabile intervenite ori continuate ulterior datei deschiderii procedurii insolvenței.

Procedura de insolvență a debitoarei B a fost deschisă prin Sentința civilă din 21 februarie 2019, iar cererea de chemare în judecată a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Vaslui la 2 iulie 2019, reclamantul solicitând rezilierea contractului de arendă pe motiv că debitoarea B nu a achitat arenda aferentă anului 2018.

Prin urmare, ulterior datei deschiderii procedurii insolvenței pârâtei B, reclamantul a solicitat rezilierea contractului de arendă, contract cu executare succesivă, în derulare, invocând fapte culpabile ale debitoarei de neexecutare a obligației de plată periodică a arendei, anterioare datei deschiderii procedurii insolvenței.

Raportat la prevederile art. 123 alin. (1) și (9) din Legea nr. 85/2014, la momentul învestirii instanței de fond, reclamantul nu mai avea posibilitatea de a cere, pe calea dreptului comun, rezilierea contractului de arendă pentru neexecutarea obligației de plată pentru perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, prevederile anterior menționate fiind, contrar celor reținute de instanța de apel și de recurs în opinie majoritară, pe deplin aplicabile.

O interpretare contrară, în sensul acceptat de instanța de recurs în majoritate, lipsește de conținut dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014, rațiunea legiuitorului fiind aceea de a preîntâmpina situațiile în care debitoarea aflată în insolvență ar fi lipsită de orice posibilitate reală de redresare.

Reclamantul are deschisă calea acțiunii în reziliere a contractului, pentru neexecutarea culpabilă a obligației de plată a arendei pentru perioada ulterioară deschiderii procedurii, cerere ce revine în competența judecătorului-sindic, raportat la prevederile art. 123 alin. (3) din Legea nr. 85/2014."

În același sens este și opinia separată din Decizia nr. 586/2020 pronunțată în Dosarul.../2019, aceasta fiind susținută de doctrină în lucrarea "Tratat practic de insolvență", elaborată de Institutul Național pentru Pregătirea Practicienilor în Insolvență, Editura Hamangiu, 2014, capitolul X, pag. 553, unde se arată că "exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune unele neexecutări

anterioare ale debitorului, în sensul că acestea nu pot constitui motive pentru contractant de a refuza prestațiile sau livrările solicitate de administratorul judiciar sau de lichidatorul judiciar. Singura opțiune lăsată la dispoziția contractantului este de a-și declara creanțele neplătite la masa credală, urmând ca satisfacerea acestora să se realizeze în funcție de ordinea de prioritate la care acestea sunt înregistrate. Prin urmare, contractantul nu poate opune debitorului excepția de neexecutare pentru obligații patrimoniale datorate anterior deschiderii procedurii (și care vor forma obiectul unor cereri de admitere a creanței) și nici nu poate continua sau promova o acțiune în rezoluțiune sau reziliere bazată pe astfel de neexecutări din partea acestuia".

Opinia exprimată la nivelul Secției I civile din cadrul Tribunalului Iași a fost în sensul că acțiunea este admisibilă, pentru următoarele argumente:

Sfera de aplicare a prevederilor art. 123 din Legea nr. 85/2014 vizează categoria de cereri formulate "ulterior menținerii contractului", iar acestea nu pot fi interpretate prin analogie și pentru situația rezilierii și nici în sensul că ar paraliza acțiunile în reziliere.

Astfel de acțiuni nu se suspendă potrivit art. 75 din Legea nr. 85/2014; împrejurarea că reclamantul se poate înscrie la masa credală pentru debitele anterioare deschiderii procedurii de insolvență nu are nicio înrâurire asupra posibilității acestuia de a se adresa instanței cu o acțiune de reziliere a contractului.

Prin urmare, se reține că normele generale (art. 1.549 și următoarele din Codul civil) sunt aplicabile în speță atât timp cât acțiunea nu vizează plata vreunei creanțe.

Nu poate fi interzis accesul la instanță al unei persoane care se află într-un raport juridic civil și urmărește să își valorifice dreptul său de natură civilă, accesul la instanță fiind garantat nu numai prin Constituție, ci și prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

La nivelul Secției a II-a civile și de contencios administrativ și fiscal din cadrul Tribunalului Iași s-a apreciat că art. 123 din Legea nr. 85/2014 stipulează doar faptul că deschiderea procedurii insolvenței nu constituie motiv de desființare a contractelor în derulare, acestea putând fi menținute în continuare, după o procedură anume reglementată, astfel că, în absența unor dispoziții speciale în Legea nr. 85/2014 prin care să se reglementeze interdicția promovării sau continuării acțiunilor în reziliere pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectare datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței, acțiunile trebuie să fie considerate admisibile.

La nivelul Secției civile a Judecătoriai Iași s-a exprimat opinia potrivit căreia sunt admisibile acțiunile de reziliere a contractelor cu executare succesivă pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței. Textul art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 trebuie interpretat în sensul că are în vedere cererea de reziliere formulată pentru motivul deschiderii procedurii insolvenței sau pentru alte motive intervenite pe parcursul acestei perioade. În acest din urmă caz cererea de reziliere nu este inadmisibilă, ci va fi soluționată de judecătorul-sindic.

Tribunalul Vaslui a comunicat jurisprudență relevantă, din analiza căreia rezultă că atât instanța de fond, cât și instanța de control judiciar, în apel, au constatat admisibilitatea acțiunilor de reziliere a contractelor de arendă, apreciind că în speță nu pot fi aplicate dispozițiile art. 123 din Legea nr. 85/2014 pentru a se reține inadmisibilitatea cererii de reziliere.

Aceste prevederi legale reglementează procedura și competența de soluționare a acestor cereri de reziliere sau denunțare unilaterală a contractelor în desfășurare, însă nu implică de plano o inadmisibilitate a acțiunilor în reziliere promovate de contractanții persoanei juridice aflate în insolvență.

S-a apreciat că nici dispozițiile art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 privind suspendarea cauzei nu sunt incidente, întrucât litigiul nu are ca obiect acțiuni judiciare, extrajudiciare sau măsurile de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului. În speță nu se solicită obligarea la plata unei creanțe (ceea ce ar fi redundant în condițiile în care contractul de arendă reprezintă deja titlu executoriu în acest sens), ci însăși desființarea contractului.

34. La nivelul Secției a II-a civile a Curții de Apel Timișoara s-a opinat, în majoritate, în sensul că cererile de acest tip adresate judecătorului-sindic pot fi primite doar pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale de după data deschiderii procedurii insolvenței.

35. Curțile de apel Constanța, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava și Târgu Mureș nu au identificat practică judiciară relevantă cu privire la problema de drept supusă analizei și nu au înaintat un punct de vedere.

36. Ministerul Public, prin Adresa nr. 429/C/1261/III-5/2021 din 12 aprilie 2021, a arătat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practică judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării Curții de Apel Iași - Secția civilă.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

37. La nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Curții Constituționale nu a fost identificată jurisprudență relevantă.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

38. Prin raportul întocmit conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă s-a apreciat că, în interpretarea art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, nu sunt admisibile acțiunile de reziliere a contractelor cu executare succesivă menținute de administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, introduse pe calea dreptului comun după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale datând din perioada anterioară deschiderii acestei proceduri.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.I. Asupra admisibilității sesizării

39. Prealabil analizei în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept trebuie să verifice dacă, în raport cu întrebarea formulată de titularul sesizării, sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în conformitate cu dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

40. Potrivit acestor dispoziții legale, "Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

41. Conform prevederilor art. 520 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție se face de către completul de judecată după dezbateri contradictorii, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de textul de lege menționat anterior, prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac, iar dacă prin încheiere se dispune sesizarea, aceasta va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 519, punctul de vedere al completului de judecată și al părților.

42. Așadar, legiuitorul a înțeles să instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea acestei proceduri, condiții ce trebuie îndeplinite cumulativ: existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultima instanță, cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza; soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere; chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită să fie nouă și să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

43. Verificarea admisibilității sesizării relevă îndeplinirea condițiilor prevăzute de lege pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile; astfel:

44. Litigiul în legătură cu care s-a formulat sesizarea este în curs de judecată, în ultimă instanță, Curtea de Apel Iași - Secția civilă, titularul sesizării, fiind investită cu soluționarea recursului împotriva Deciziei civile din 22 iulie 2020, pronunțată de Tribunalul Vaslui.

45. În lipsa unor repere legale, pentru definirea noțiunii de "chestiune de drept", doctrina a subliniat că, pentru a fi vorba de o problemă de drept reală, este necesar ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară. Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una veritabilă, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare.

46. Întrebarea formulată în cadrul acestei proceduri trebuie să vizeze o chestiune de drept punctuală, astfel încât soluția dată să aibă în vedere numai chestiunea respectivă, iar nu întreaga problematică a unui text de lege, pentru soluționarea problemelor de drept generice, de principiu, legiuitorul instituind un alt mecanism de unificare a practicii judiciare, respectiv recursul în interesul legii.

47. Așa fiind, s-a apreciat atât în doctrină, cât și în jurisprudența constantă a instanței supreme că, în înțelesul legii, chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită trebuie să fie specifică, urmărind interpretarea punctuală a unui text legal, fără a-i epuiza înțelesurile sau aplicațiile. Pentru aceasta, întrebarea instanței trebuie să fie una calificată, iar nu generică și pur ipotetică.

48. În același timp, problema de drept trebuie să fie reală, iar nu aparentă, să privească interpretarea diferită sau contradictorie a unui text de lege, a unei reguli cutumiare neclare, incomplete sau, după caz, incerte ori incidența unor principii generale ale dreptului, al căror conținut sau a căror sferă de acțiune sunt discutabile.

49. Întrucât de chestiunea de drept - obiect al sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile depinde soluționarea pe fond a cauzei, înseamnă că aceasta trebuie să fie una importantă și să se regăsească în soluția ce va fi cuprinsă în dispozitivul hotărârii ce urmează să fie dată, indiferent după cum cererea este admisă sau respinsă. În acest sens, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat deja că admisibilitatea procedurii prealabile este condiționată de împrejurarea ca interpretarea pe care o va da instanța supremă să producă consecințe juridice de natură să determine soluționarea pe fond a cauzei.

50. Motivele de recurs invocate vizează interpretarea dispozițiilor art. 123 din Legea nr. 85/2014. În interpretarea acestor dispoziții legale, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă sunt admisibile acțiunile de reziliere a contractelor cu executare succesivă, menținute de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâțul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectarea obligațiilor datând din perioada anterioară a deschiderii procedurii insolvenței.

51. Se constată astfel că în prezenta cauză se solicită rezilierea contractului de arendare, invocându-se neîndeplinirea obligațiilor de către arendaș anterior declanșării procedurii insolvenței. În apel, pârâta-apelantă a invocat excepția inadmisibilității cererii reclamantului invocând art. 123 din Legea nr. 85/2014, iar de lămurirea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 123 din Legea nr. 85/2014 depinde soluționarea recursului formulat și implicit soluționarea prezentei cauze ce are ca obiect rezilierea contractului de arendare și repunerea părților în situația anterioară, cererea de chemare în judecată fiind formulată pe calea dreptului comun, după intrarea uneia dintre părți, respectiv a pârâtei-recurente, în procedura insolvenței.

52. În ceea ce privește condiția caracterului de noutate, aceasta este îndeplinită atunci când chestiunea de drept nu a mai fost analizată în interpretarea unui act normativ mai vechi, își are izvorul în reglementări nou-intrate în vigoare, cărora instanțele nu le-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate.

53. În aceste condiții, în stabilirea elementului de noutate a chestiunii de drept a cărei interpretare se solicită, trebuie să se țină seama de funcția mecanismului hotărârii prealabile, de prevenire a practicii judiciare neunitare, și să se evite paralelismul și suprapunerea cu mecanismul recursului în interesul legii. Caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizată într-o practică judiciară consacrată.

54. Potrivit jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, în situația în care există un număr semnificativ de hotărâri care să fi soluționat diferit, în mod constant, o problemă de drept, într-o anumită perioadă de timp, mecanismul legal de unificare a practicii judiciare este cel cu funcție de reglare - recursul în interesul legii, iar nu cel cu funcție de prevenție, respectiv hotărârea prealabilă.

55. În cazul de față, examenul jurisprudențial efectuat a relevat faptul că nu s-a cristalizat o jurisprudență unitară și constantă în legătura cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, situație care justifică interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile în scopul

prevenirii apariției unei practici neunitare, iar analiza deciziilor pronunțate oferă indicii referitoare la posibilitatea apariției unei practici neunitare din această perspectivă.

56. Problema de drept ce face obiectul sesizării este nouă, jurisprudența creată până în prezent la nivelul instanțelor nefiind suficient de consistentă. Astfel, în cadrul instanței care a formulat sesizarea prealabilă, deși există o opinie majoritară, soluția a fost pronunțată cu opinie separată în două din cele patru decizii anexate, jurisprudență în același sens cu opinia majoritară de la Curtea de Apel Iași - Secția civilă fiind înaintată doar de Tribunalul Vaslui, restul instanțelor comunicând Înaltei Curți de Casație și Justiție că nu au identificat jurisprudență în materie și nici cauze similare aflate pe rol. Cu toate acestea, pozițiile divergente exprimate la nivel teoretic prefigurează posibilitatea apariției unei practici neunitare, ceea ce justifică apelul la acest mecanism de unificare.

57. Așa fiind, condiția noutății se verifică, devenind actuală cerința interpretării și aplicării normei de drept respective, anume a prevederilor art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014.

58. Totodată, se constată că asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat anterior și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

59. Prin urmare, sesizarea întrunește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, astfel încât se impune a se da eficiență mecanismului de unificare reprezentat de pronunțarea unei hotărâri prealabile (control a priori), pentru a se preîntâmpina soluționarea diferită a unei chestiuni de drept de către instanțele judecătorești, determinând și efectul asigurării securității raporturilor juridice.

X.II. Asupra fondului sesizării

60. Instanța de trimitere a solicitat interpretarea prevederilor art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunii în rezilierea unui contract cu executare succesivă, în speță contract de arendă, menținut de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale referitoare la plata arendei, nerespectarea obligațiilor datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței.

61. Astfel, Curtea de Apel Iași - Secția civilă solicită instanței supreme să interpreteze dacă textul art. 123 din Legea nr. 85/2014, prin expresiile "contractele în derulare se consideră menținute" [alin. (1)] și "ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic" [alin. (3) teza finală], precum și prin întreaga modalitate de reglementare, se interpretează în sensul că exercitarea opțiunii de continuare a contractelor lipsește de sancțiune neexecutările anterioare deschiderii procedurii insolvenței, determinând așadar inadmisibilitatea promovării sau continuării acțiunilor de reziliere bazate pe astfel de neexecutări.

62. În Cauza înregistrată inițial la Judecătoria Huși la 2 aprilie 2019, reclamantul A a chemat în judecată pe B, solicitând rezilierea contractului de arendare înregistrat la C cu nr. 513 din 23 mai 2014 și repunerea părților în situația anterioară încheierii contractului, în sensul de a se obliga pârâta să lase în deplină proprietate și să restituie reclamantului terenul arendat în suprafață totală de 0,30 ha situat în extravilanul unei comune. A invocat reclamantul că pârâta a achitat arenda cu întârziere pe anul 2016, iar din anul 2017 nu a mai achitat-o deloc. În drept, s-a invocat art. 1.516 din Codul civil.

63. Cu titlu prealabil, se observă că în cauza în care s-a formulat sesizarea prealabilă, reclamantul a formulat o acțiune în rezilierea unui contract de arendă pe calea dreptului comun după declanșarea procedurii insolvenței împotriva pârâtului, invocând nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale ce constau în plata arende, nerespectare ce data din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței. Astfel, acțiunea reclamantului a fost înregistrată pe rolul Judecătoriei Huși la 2 aprilie 2019, la mai puțin de două luni de la deschiderea procedurii generale a insolvenței împotriva pârâtei, prin Sentința civilă din 21 februarie 2019 pronunțată de Tribunalul Vaslui.

64. Or, teza inițială a art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 are următorul conținut: "Contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, art. 1.417 din Codul civil nefiind aplicabil." În petitul sesizării instanța de trimitere vorbește de contractele cu executare succesivă menținute de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar după deschiderea procedurii, ceea ce înseamnă că instanța se raportează la un moment ulterior exercitării opțiunii de continuare a contractului de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar. Pe parcursul derulării procesului, contractul de arendare nu a fost denunțat nici de proprietar, nici de arendaș, sens în care a fost considerat menținut.

65. Așa fiind, se constată că instanța de trimitere solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile asupra chestiunii de drept reprezentate de interpretarea dispozițiilor art. 123 alin. (1) și (3) din Legea nr. 85/2014, în ceea ce privește admisibilitatea acțiunilor de reziliere a contractelor cu executare succesivă (în cazul concret a unui contract de arendă), menținute de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, acțiuni formulate pe calea dreptului comun după momentul deschiderii procedurii insolvenței, pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale (plata arende), datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței.

66. Tot cu titlu preliminar se impune a se prezenta pe scurt evoluția actualului art. 123 din Legea nr. 85/2014 și, cu precădere, a alin. (1) al acestui articol, din perspectiva terminologiei, a persoanei chemate să examineze contractele în derulare ale debitorului, dar și a reglementării în ansamblu, prin prisma scopului urmărit de legiuitor.

67. Acest articol are ca obiect regimul juridic al contractelor în derulare în care este angrenat debitorul la deschiderea procedurii insolvenței.

68. Legiuitorul a fost preocupat, în esență, încă de la început, să găsească pârghii pentru diminuarea consecințelor situației dificile în care se găsește debitorul. În urmărirea acestui scop, al salvării societății în derivă, legiuitorul a pus accentul pe obiectivul economic al contractului, acesta fiind văzut ca un instrument necesar redresării, în anumite situații cu periclitarea chiar a mecanismelor de drept comun tradiționale. Interesul salvării debitorului aflat în insolvență este pus mai presus de interesele individuale ale părților.

69. Astfel, chiar în versiunea inițială a Legii nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și a falimentului, în art. 46 se introduceau noțiuni noi, inexistente în dreptul comun, precum "asumarea" sau "respingerea" unui contract valabil încheiat de către judecătorul-sindic.

70. Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/1997 pentru modificarea și completarea Legii nr. 64/1995 privind procedura reorganizării și lichidării judiciare legiuitorul a înțeles să folosească altă terminologie, respectiv "menținere" sau "reziliere" a unor contracte de către judecătorul-sindic, pentru ca prin Legea nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice să se revină asupra terminologiei juridice, de această dată păstrându-se termenul de "menținere" și înlocuindu-se termenul de "reziliere" cu cel de "denunțare", tocmai pentru a se îndepărta de ideea de culpă și a sublinia ideea de

oportunitate. O altă modificare semnificativă este aceea că titularul acestei prerogative de menținere, respectiv denunțare a contractelor "în vederea creșterii la maximum a valorii averii debitorului" devine practicianul în insolvență - administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar.

71. O intervenție semnificativă asupra textului a avut loc în cursul anului 2008, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 173/2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 277/2009, art. 86 din Legea nr. 85/2006 prevăzând în alin. (1) că, la data deschiderii procedurii, contractele în derulare ale debitorului se consideră menținute, instituindu-se astfel o prezumție legală de continuitate a acestor contracte. Orice clauze contractuale de desființare a contractelor în derulare pentru motivul deschiderii procedurii sunt declarate nule. În vederea creșterii la maximum a valorii averii debitorului, administratorul judiciar/lichidatorul are în continuare prerogative să denunțe orice contract, închirierile neexpirate sau alte contracte pe termen lung, atât timp cât aceste contracte nu vor fi fost executate în totalitate ori substanțial de către toate părțile implicate, fiind prevăzute etapele ce trebuie parcurse, în funcție de ipotezele practice posibile. Astfel, contractul se consideră denunțat: a) la data expirării unui termen de 30 de zile de la recepționarea solicitării cocontractantului privind denunțarea contractului, dacă administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu răspunde; b) la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar.

72. Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2013 art. 123 este din nou modificat, în alin. (1) introducându-se o nouă categorie de clauze nule, respectiv clauzele de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii. Sunt excluse de la aplicarea prevederilor referitoare la menținerea contractelor în derulare și la nulitatea clauzelor de încetare sau accelerare a obligațiilor contractele financiare calificate și operațiunile de compensare bilaterală în baza unui contract financiar calificat sau a unui acord de compensare bilaterală. De asemenea, se stabilește un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii în care administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să denunțe orice contract, închirierile neexpirate, alte contracte pe termen lung, atât timp cât aceste contracte nu au fost executate în totalitate ori substanțial de către toate părțile implicate.

73. În sfârșit, în forma sa actuală, art. 123 din Legea nr. 85/2014 prevede în alin. (1): Contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, art. 1.417 din Codul civil nefiind aplicabil. Orice clauze contractuale de desființare a contractelor în derulare, de decădere din beneficiul termenului sau de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii sunt nule. Prevederile referitoare la menținerea contractelor în derulare și la nulitatea clauzelor de încetare sau accelerare a obligațiilor nu sunt aplicabile în privința contractelor financiare calificate și a operațiunilor de compensare bilaterală în baza unui contract financiar calificat sau a unui acord de compensare bilaterală. În vederea creșterii la maximum a valorii averii debitorului, într-un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să denunțe orice contract, închirierile neexpirate, alte contracte pe termen lung, atât timp cât aceste contracte nu au fost executate în totalitate ori substanțial de către toate părțile implicate. Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar trebuie să răspundă, în termen de 30 de zile de la primire, notificării contractantului, formulată în primele 3 luni de la deschiderea procedurii, prin care i se cere să denunțe contractul; în lipsa unui astfel de răspuns, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu va mai putea cere executarea contractului, acesta fiind socotit denunțat. Contractul se consideră denunțat: a) la data expirării unui termen de 30 de zile de la recepționarea solicitării cocontractantului privind denunțarea contractului, dacă administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu răspunde; b) la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar.

74. Examinând evoluția reglementării situației juridice a contractelor în derulare ale debitorului la data deschiderii procedurii de insolvență se observă că legiuitorul a acordat o atenție deosebită acestor contracte și a căutat să ofere soluții care să permită valorificarea potențialului acestora, astfel încât să conducă la maximizarea averii debitorului, în concordanță cu scopul declarat al legislației în domeniu.

75. Potrivit art. 2 din Legea nr. 64/1995, scopul declarat al acestui act normativ era instituirea unei proceduri pentru acoperirea pasivului debitorului aflat în insolvență, fie prin reorganizarea activității acestuia sau prin lichidarea unor bunuri din averea lui până la stingerea pasivului, fie prin faliment, iar art. 2 din Legea nr. 85/2006 prevedea ca scop al legii instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului aflat în insolvență.

76. În Legea nr. 85/2014, la art. 2, se statuează că scopul legii este instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului, prevăzându-se în mod expres, ca element de noutate, parte a scopului declarat al legii, acordarea, atunci când este posibil, a șansei de redresare a activității acestuia. Printre principiile fundamentale ale procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență sunt enumerate, în art. 4 la pct. 1 și 2, maximizarea gradului de valorificare a activelor și de recuperare a creanțelor și acordarea unei șanse debitorilor de redresare eficientă și efectivă a afacerii, fie prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenței, fie prin procedura de reorganizare judiciară.

77. Dacă la început, judecătorul-sindic era cel care hotăra ce contracte își asuma/menținea sau respingea/rezilia, ulterior această prerogativă a menținerii, respectiv a denunțării contractelor în derulare a fost acordată administratorului/lichidatorului judiciar, pentru a nu fi alterat rolul imparțial al judecătorului-sindic în procedură.

78. Modificarea din anul 2008 a fost însă esențială în ceea ce privește contractele în derulare, acestea fiind considerate menținute la data deschiderii procedurii. Se observă o schimbare de viziune, prin acordarea unei atenții sporite posibilităților reale de reorganizare a debitorului, prin încercarea de valorificare a tuturor contractelor debitorului aflate în curs de executare, prevederea referitoare la nulitatea oricăror clauze contractuale de desființare a contractelor în derulare pentru motivul deschiderii procedurii înscriindu-se chiar în zona prevederilor de prevenție, prin care este descurajat comportamentul părților dominante din punct de vedere economic care forțează includerea în contracte a unor clauze prin care se condiționează valabilitatea și eficiența acestora de neintrarea în procedurile de insolvență.

79. În aceeași linie, legiuitorul adaugă ulterior alte ipoteze (interdicții) pentru a determina partenerii contractuali ai unui debitor în dificultate să nu îl abandoneze. Astfel, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 91/2013 s-a introdus în alin. (1) al art. 123 și ipoteza clauzelor de declarare a exigibilității anticipate pentru motivul deschiderii procedurii, acestea fiind, de asemenea, nule.

80. În anul 2014, în art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 legiuitorul subliniază din nou caracterul special și derogatoriu al procedurii prevăzute de acest act normativ, înlăturând expres de la aplicare dispozițiile art. 1.417 din Codul civil și introducând o nouă categorie de clauze nule, respectiv orice clauze de decădere din beneficiul termenului.

81. Pentru a avea succes o procedură de insolvență și pentru a se putea da o șansă reală de redresare debitorului este nevoie de timp. Debitorul este deja în dificultate, nu își mai poate plăti datoriile exigibile cu fondurile bănești disponibile. Suspendarea executărilor individuale, chiar dacă benefică, de cele mai multe ori s-a dovedit insuficientă.

82. Prin procedura reglementată de art. 123 din Legea nr. 85/2014, astfel cum a fost îmbunătățită pe parcurs, i se acordă debitorului un răgaz în care să poată, cu ajutorul practicianului în insolvență, să își pună afacerile în ordine, respectiv să evalueze care sunt contractele ce pot fi benefice pentru redresare și la care trebuie să renunțe.

83. În noua viziune legislativă se pune accentul pe revenirea financiară a debitorului printr-o serie de măsuri și interdicții menite să conducă la realizarea acestui scop, creditorii fiind chemați să contribuie la redresarea debitorului, și nu să îl abandoneze.

84. Așa fiind, în actuala reglementare, prin voința legiuitorului, toate contractele debitorului aflate în derulare la momentul declanșării procedurii insolvenței sunt menținute. Dispozițiile Legii nr. 85/2014 au caracter special, odată declanșată procedura insolvenței toate acțiunile creditorilor derivate din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale de către debitor anterior acestui moment fiind circumscrise limitelor impuse de acest act normativ.

85. Contractele în derulare fiind menținute ope legis, creditorii sunt chemați să își expună interesul pentru continuarea sau întreruperea relației contractuale cu debitorul. Este adevărat că, pentru realizarea scopului procedurii, respectiv acoperirea pasivului, cu acordarea, atunci când este posibil, a șansei de redresare a activității acestuia, titularul puterii de a menține sau denunța un contract în curs de executare care îndeplinește condițiile legale rămâne administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, dar această putere este limitată în timp (cele 3 luni de la data deschiderii procedurii), existând, de asemenea, limitări și în ceea ce privește măsura menținerii sau denunțării contractelor.

86. Astfel, pe de o parte, menținerea sau denunțarea unui contract poate fi supusă controlului judecătorului-sindic, pe calea contestației, în aplicarea art. 59 alin. (5) din Legea nr. 85/2014. Pe de altă parte, în cazul menținerii unui contract, administratorul sau lichidatorul judiciar trebuie să se asigure că debitorul are fondurile bănești necesare pentru executarea contractului pe viitor și să precizeze acest aspect trimestrial, în cadrul rapoartelor de activitate [art. 123 alin. (2) din Legea nr. 85/2014], iar în cazul denunțării unui contract, o acțiune în despăgubiri poate fi introdusă de către cocontractant împotriva debitorului și va fi soluționată de judecătorul-sindic [art. 123 alin. (4) din Legea nr. 85/2014].

87. O altă prevedere menită să responsabilizeze debitorul căruia i se acordă această păsuire este prevăzută în teza finală a alin. (3) al art. 123: "Ulterior menținerii contractului, cocontractantul poate solicita rezilierea acestuia pentru culpa debitorului, soluționarea cererii făcându-se de judecătorul-sindic." Astfel, partenerul contractual poate solicita judecătorului-sindic rezilierea contractului pentru culpa debitorului, dacă acesta nu își execută obligațiile contractuale și nu efectuează plățile la termenele contractuale. Este evident că textul se referă la executarea obligațiilor ulterior menținerii contractului, când relațiile contractuale sunt considerate reechilibrate.

88. În plus, potrivit art. 123 alin. (5) din Legea nr. 85/2014, administratorul judiciar poate să modifice, cu acordul cocontractanților, pe parcursul perioadei de observație, clauzele contractelor încheiate de debitor, astfel încât acestea să asigure echivalența viitoarelor prestații.

89. De asemenea, dacă se formulează cereri de revizuire a contractului pentru impreviziune, se va proceda conform prevederilor art. 1.271 din Codul civil, competența soluționării cauzei aparținând judecătorului-sindic [art. 123 alin. (5) din Legea nr. 85/2014].

90. În cazul în care contractul este menținut, perioada de timp anterioară deschiderii procedurii și debitele restante pentru aceasta nu sunt luate în calcul, urmând parcursul lor firesc de creanțe anterioare deschiderii procedurii. Alin. (9) al art. 123 din Legea nr. 85/2014 statuează în acest sens: "Într-un contract prevăzând plăți periodice din partea debitorului, menținerea contractului nu îl va obliga pe administratorul judiciar/lichidatorul judiciar să facă plăți restante pentru perioadele anterioare deschiderii procedurii. Pentru astfel de plăți poate fi formulată cerere de admitere a creanței împotriva debitorului."

Așadar, chiar dacă se mențin contractele, plățile restante se vor face tot prin înscrierea în tabelul creanțelor, în cadrul executării silită colective și concursuale a insolvenței, fără să se stabilească un regim de favoare pentru creditorii ale căror contracte au fost menținute.

De asemenea, menținerea contractelor nu înseamnă că sunt lipsite de sancțiune neexecuțiile anterioare ale debitorului, ci sancțiunea constă în executarea silită în cadrul procedurii insolvenței. Ceea ce ar lipsi, într-adevăr, de eficiență măsura menținerii de către legiuitor a contractelor ar fi posibilitatea rezilierii acestora, așadar a desființării pentru viitor, pentru motive anterioare deschiderii procedurii, respectiv pentru neplată, când dificultățile financiare, lipsa de venituri au generat imposibilitatea plății debitelor periodice scadente față de partenerul său contractual.

91. Menținerea contractelor în curs se face în configurația normativă actuală prin lege, și nu prin acordul părților contractante sau prin puterea discreționară a judecătorului-sindic sau a administratorului/lichidatorului judiciar, consecința firească fiind aceea de a fi considerate nescrise clauzele contractuale care ar permite creditorului să desființeze cu efect pentru viitor contractul încheiat cu debitorul pentru unicul motiv al deschiderii procedurii față de debitor.

92. Toate categoriile de contracte se supun regulii continuării contractelor în curs, cu excepția contractelor financiare calificate și a operațiunilor de compensare bilaterală în baza unui contract financiar calificat sau a unui acord de compensare bilaterală, scopul continuării fiind maximizarea valorii averii debitorului.

93. Ineficiența clauzelor de rezoluțiune sau de reziliere de plin drept pentru cauza deschiderii procedurii insolvenței aduce o atingere considerabilă principiului libertății contractuale, conform căruia nicio parte contractantă nu poate fi obligată să continue un contract după ce și-a rezervat dreptul de reziliere. Clauzele menționate fiind ineficiente, executarea contractului poate continua. Odată păstrat, contractul trebuie executat întocmai, în caz contrar, partea contractantă putând utiliza din nou contra debitorului toate mijloacele și sancțiunile prevăzute de dreptul comun.

94. Rațiunea acestor derogări este specifică procedurii insolvenței, care acordă prioritate reorganizării prin redresare, în detrimentul lichidării falimentare. Regulile specifice procedurii insolvenței se aplică prioritar față de cele din Codul civil, astfel încât, deși debitorul este în culpă contractuală pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor, creditorul nu va putea opta pentru rezoluțiune sau reziliere, fiind obligat să continue executarea contractului. Contractul este menținut prin lege la deschiderea procedurii, în primele 3 luni ulterioare acestui moment urmând să se definitiveze soarta sa, prin exercitarea opțiunii de către administratorul judiciar, în sensul menținerii sau denunțării, în funcție de interesele debitorului, pentru maximizarea valorii averii acestuia și acordării, pe cât posibil, a unei șanse reale de redresare.

95. Conform art. 1.549 din Codul civil, creditorul are opțiunea între a cere executarea silită a obligației debitorului și cererea de rezoluțiune sau reziliere, împreună cu daune-interese. Creditorul alege între desființarea contractului și executarea silită în funcție de interesul pe care îl are în momentul opțiunii, dreptul său de opțiune fiind expresia echilibrului necesar dintre principiul forței obligatorii a contractului, principiul executării în natură a obligațiilor asumate și principiul echității.

96. Pe de altă parte, procedura insolvenței este o procedură execuțională, concursuală și colectivă la care participă toți creditorii pentru urmărirea și recuperarea creanțelor lor, în modalitățile prevăzute de lege [art. 5 alin. (1) pct. 44 din Legea nr. 85/2014]. Dacă până la declanșarea acestei proceduri, forța obligatorie a contractului și libertatea părților de a contracta erau reperele de bază ale părților în relația

contractuală, odată deschisă procedura insolvenței, contractele încă în ființă ale debitorului intră sub reglementarea limitativă specială din Legea nr. 85/2014, al cărei scop declarat este acoperirea pasivului debitorului și acordarea, în măsura posibilității, a unei șanse reale de redresare. Așa fiind, creditorul, care pierde posibilitatea executării individuale a debitorului pentru creanțele sale, se vede pus și în situația de a nu putea renunța la contract decât în limitele impuse de legiuitor, în considerarea interesului declarat prioritar al redresării debitorului.

97. Așa fiind, creditorul nu se va mai putea prevala de neexecutarea culpabilă a obligațiilor de către debitor pentru creanțele anterioare deschiderii procedurii insolvenței. Aceasta pentru că, pe de o parte, creanțele respective nu vor putea fi recuperate decât prin înscriere la masa credală, iar orice încercări de desființare a contractului pe motivul neîndeplinirii obligațiilor a căror executare nu s-a obținut înainte de deschiderea procedurii sunt blocate de menținerea în ființă prin efectul legii și fără nicio distincție a tuturor contractelor debitorului. Contractele astfel menținute sunt apoi reevaluate de administratorul judiciar, în termen de 3 luni, în funcție de interesele debitorului.

Altfel spus, prin efectul legii, creditorul își pierde, practic, dreptul de opțiune între executarea silită (directă sau indirectă, după caz) și desființarea contractului. Desființarea contractului nemaifiind posibilă, odată deschisă procedura insolvenței, pentru motive anterioare acestui moment, creditorul mai poate doar să participe la executarea silită colectivă și concursuală reglementată prin Legea nr. 85/2014 pentru a-și recupera creanțele anterioare restante. Chiar și în situația în care executarea obligațiilor după introducerea unei cereri de rezoluțiune sau reziliere ar duce la lipsa de interes a creditorului pentru continuarea contractului, în situația premisă a unei proceduri de insolvență în curs, contractul nu va putea fi desființat la inițiativa creditorului, interesul creditorului sau lipsa de interes a acestuia subsumându-se interesului superior al procedurii insolvenței, respectiv acoperirea pasivului și redresarea debitorului.

98. Față de cele expuse nu poate fi primit argumentul instanței de trimitere potrivit căruia "art. 123 din Legea nr. 85/2014 stipulează doar faptul că deschiderea procedurii insolvenței nu constituie motiv de desființare a contractelor în derulare, acestea putând fi menținute în continuare, după o procedură anume reglementată", lipsa de acuratețe în redarea conținutului art. 123 conducând și la o interpretare eronată a dispozițiilor legale invocate. Astfel, potrivit art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, contractele în derulare, fără ca legiuitorul să facă vreo distincție, se consideră menținute la data deschiderii procedurii, ceea ce înseamnă, într-o interpretare per a contrario, că nu pot fi considerate desființate pentru orice motive anterior acelui moment. În continuare, în același alineat se arată că administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să denunțe orice contract, bineînțeles, dintre cele considerate deja menținute de către legiuitor, cu respectarea procedurii reglementate în continuare în alin. (1).

99. Orice acțiune în reziliere promovată pe calea dreptului comun pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectare datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței, așadar, orice asemenea acțiune care ar tinde la desființarea contractului pentru motive anterioare declanșării procedurii insolvenței ar veni în contradicție cu opțiunea legiuitorului de a menține toate contractele debitorului aflate în derulare la data declanșării procedurii insolvenței pentru a le putea reevalua, în încercarea de a da o șansă reală de redresare debitorului, nefiind necesară și o prevedere expresă prin care să se reglementeze interdicția promovării sau continuării acțiunilor în reziliere pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale, nerespectare datând din perioada anterioară deschiderii procedurii insolvenței. Menținerea contractelor și înlăturarea oricăror clauze din acele contracte care ar putea conduce la desființarea lor la momentul intrării în insolvență se înscriu în linia măsurilor necesare și obligatorii, în viziunea legii, pentru atingerea scopului urmărit: acoperirea pasivului debitorului, cu acordarea, atunci când este posibil, a șansei de redresare a activității acestuia.

100. În ceea ce privește norma imperativă prevăzută în art. 75 din Legea nr. 85/2014 privind suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare, extrajudiciare sau măsurilor de executare silită pentru

realizarea creanțelor asupra averii debitorului, aceasta are în vedere procese sau proceduri deja declanșate și are ca scop menținerea averii debitorului în starea existentă la deschiderea procedurii și concentrarea tuturor litigiilor având ca obiect averea debitorului în competența exclusivă a judecătorului-sindic. Același remediu invocat de instanța de trimitere, respectiv valorificarea drepturilor în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererilor de admitere a creanțelor, este prevăzut și pentru creditorii ale căror contracte au fost menținute. Astfel, în alin. (9) al art. 123 din Legea nr. 85/2014 se prevede că: "Într-un contract prevăzând plăți periodice din partea debitorului, menținerea contractului nu îl va obliga pe administratorul judiciar/lichidatorul judiciar să facă plăți restante pentru perioadele anterioare deschiderii procedurii. Pentru astfel de plăți poate fi formulată cerere de admitere a creanței împotriva debitorului."

101. Referitor la argumentul privind derularea sau promovarea împotriva unui debitor în insolvență a unor acțiuni de tipul revendicărilor, constatărilor de nulitate sau anulare acte de proprietate, pe calea dreptului comun, așa cum a statuat deja instanța supremă, art. 75 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 nu vizează toate acțiunile, indiferent de natura lor, pe care debitorul aflat în insolvență le are, ci doar pe cele personale vizând realizarea creanțelor împotriva falitului. Așa fiind, nu se poate asimila situația acțiunilor în revendicare, care nu pot fi suspendate după deschiderea procedurii, cu situația acțiunilor în rezilierea unor contracte introduse ulterior considerării acestora ca menținute, prin efectul legii. Prin acțiunea în revendicare, spre exemplu, se urmărește valorificarea unui drept real, și nu a unui drept de creanță asupra pârâtei aflate în procedura insolvenței (a se vedea Decizia nr. 1.409 din 15 mai 2014, pronunțată de Secția I civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție). Or, în condițiile în care legea impune, pe o perioadă determinată, menținerea contractelor în derulare ale debitorului, creditorului i se suprimă dreptul de a desființa contractul pentru motive anterioare deschiderii procedurii, în speța de față neexecutarea obligațiilor constând în plata unor sume de bani cu titlu de arendă, conservându-i-se doar posibilitatea de a-și exprima opțiunea de a ieși din contract și de a se înscrie la masa credală. Și chiar în această din urmă situație, creditorul poate fi obligat să continue contractul, dacă administratorul/lichidatorul judiciar apreciază că acest lucru este necesar pentru revitalizarea debitorului, bineînțeles, cu asigurarea fondurilor bănești necesare executării exemplare a contractului pe viitor, totul în scopul maximizării averii debitorului și a șanselor acestuia de redresare. De asemenea, este posibil ca însuși creditorul să își dorească o continuare a contractului cu debitorul, refuzul administratorului/lichidatorului judiciar de menținere a contractului deschizând posibilitatea promovării de către creditor a unei acțiuni în despăgubire.

102. Înalta Curte de Casație și Justiție reține că legiuitorul este suveran în a aprecia care sunt măsurile speciale și derogatorii de la dreptul comun cele mai eficiente pentru atingerea scopului legii. Una dintre aceste măsuri a fost menținerea contractelor debitorului, creditorii având posibilitatea să formuleze cerere de admitere a creanței împotriva debitorului pentru sumele datorate cu titlu de arendă și neachitate de către debitor. Așa cum s-a precizat deja, prevederile Legii nr. 85/2014 au caracter special și se aplică prioritar în raport cu normele din Codul civil.

103. Așadar, menținerea contractelor în derulare ale debitorului, la deschiderea procedurii insolvenței, chiar și în ciuda opoziției cocontractantului, constituie o măsură menită să dea posibilitatea maximizării averii debitorului, pentru a-l ajuta să își acopere pasivul și să aibă o șansă reală de redresare.

104. Pentru ca un contract să fie considerat în derulare și deci menținut, este esențial și necesar ca niciuna dintre cauzele de încetare a contractului, stabilite legal sau convențional, să nu fi intervenit cu caracter definitiv până la data deschiderii procedurii insolvenței. Așa fiind, o acțiune în rezilierea sau rezoluțiunea unui contract în derulare nu mai este posibilă dacă are ca fundament neplata unor creanțe anterioare, chiar și în ipoteza în care nu se solicită și plata acelor creanțe, față de prevederile imperative ale art. 123 din Legea nr. 85/2014, contractul fiind menținut ope legis.

105. Menținerea contractelor presupune însă, așa cum s-a arătat, o mai mare responsabilizare atât din partea administratorului/lichidatorului judiciar, dar și a debitorului. După expirarea perioadei de trei luni în care se hotărăște soarta pe viitor a contractelor în curs ale debitorului, astfel cum au fost menținute inițial de legiuitor, contractele care supraviețuiesc scrutinului administratorului/lichidatorului judiciar trebuie executate exemplar, altfel debitorul expunându-se la toate sancțiunile prevăzute de lege, promovarea de către cocontractant a unei acțiuni pentru neexecutări ulterioare deschiderii procedurii insolvenței, care intră în competența judecătorului-sindic, fiind una dintre ele, care poate să ducă la desființarea contractului din culpa debitorului.

106. Menținerea contractului aflat în curs la data deschiderii procedurii insolvenței este opțiunea legiuitorului și se încadrează în sfera dispozițiilor exprese invocate de instanța de trimitere. Această menținere este urmată în procedura insolvenței de evaluarea administratorului/lichidatorului judiciar, opțiunea acestuia în sensul denunțării anumitor contracte putând fi supusă controlului, pe calea contestației, în fața judecătorului-sindic, în aplicarea dispozițiilor art. 59 alin. (5) din Legea nr. 85/2014, existând, așadar, acces la o instanță și, din acest punct de vedere, în condițiile în care pentru creanțele neexecutate anterior deschiderii procedurii există oricum un remediu, respectiv posibilitatea înscrierii la masa credală. Orice nerespectare ulterioară de către debitor a obligațiilor contractuale poate atrage sancțiunile prevăzute de lege, inclusiv pe cele vizând rezilierea contractului.

Dat fiind faptul că exercitarea dreptului de acces la justiție reprezintă o condiție sine qua non a realizării efective a drepturilor și libertăților persoanei, principiul accesului liber la justiție are în dreptul nostru o valoare constituțională prin consacrarea și garantarea în legea fundamentală a dreptului persoanei de a se adresa justiției. Astfel, după ce alin. (1) al art. 21 din Constituția României recunoaște oricărei persoane dreptul de a se adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, alin. (2) al aceluiași articol stabilește că exercițiul acestui drept nu poate fi îngrădit prin nicio lege. Așadar, nicio lege nu poate interzice celor interesați să se adreseze justiției pentru că, în sistemul ordinii constituționale actual, justiția este garantul drepturilor și libertăților cetățenilor, iar art. 21 din Constituția României valorifică tocmai această funcție a justiției.

Dreptul de a avea acces efectiv la o instanță nu este un drept absolut, el cunoscând anumite limitări. Privitor la caracterul non absolut al dreptului de acces la justiție, Curtea Europeană a arătat că limitările nu trebuie să restrângă accesul la justiție de o manieră sau până la un punct în care acest drept este atins în chiar substanța sa; asemenea limitări nu se conciliază cu dispozițiile art. 6 paragraful 1 din Convenție decât dacă urmăresc un scop legitim și există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

107. Examinarea reglementării supuse analizei prin solicitarea pronunțării unei hotărâri prealabile a relevat faptul că o acțiune formulată pe calea dreptului comun în rezilierea unor contracte cu executare succesivă menținute de administratorul/lichidatorul judiciar ulterior deschiderii procedurii insolvenței pentru neplata prestațiilor periodice anterioare acestui moment este incompatibilă cu scopul urmărit de legiuitor, dar și contravine măsurilor prevăzute de acesta în realizarea scopului. Astfel, contractul aflat în derulare a fost menținut prin efectul legii, fără nicio distincție sau vreo prevedere legată de modul în care contractul a fost executat anterior deschiderii procedurii și, ulterior, în procedura insolvenței prin nenedunțarea lui de către niciuna dintre părți. Odată declanșată această procedură, ea este obligatorie, concursuală, execuțională și colectivă, creditorii fiind ținuti să respecte dispozițiile acestui act normativ în realizarea oricăror drepturi în legătură cu creanțele ce le sunt datorate de debitor. Măsura menținerii contractului în derulare, luată în scopul maximizării averii debitorului și redresării acestuia, este urmată de alte măsuri menite să garanteze creditorilor că drepturile și interesele lor sunt, de asemenea, urmărite și respectate în procedură. Așa fiind, este stabilită o perioadă relativ scurtă (de 3 luni) în care să se stabilizeze raportul contractual, sunt prevăzute măsuri pentru asigurarea executării exemplare pe viitor a contractului, în măsura menținerii și de către administratorul/lichidatorul judiciar, se prevede posibilitatea

modificării cluzelor contractuale în vederea reechilibrării contractului, sunt prevăzute remediile atât pentru neexecutările anterioare (executarea silită colectivă prin înscrierea creanțelor restante la masa credală), cât și pentru cele ulterioare (posibilitatea introducerii unei acțiuni în reziliere ce urmează a fi soluționată în cadrul procedurii insolvenței de judecătorul-sindic). Ceea ce se urmărește în mod evident este o împiedicare a ruperii intempestive a contractului pe motiv de insolvență, fie că aceasta are loc prin efectul unor clauze preexistente în contract, fie că ar putea fi urmărită de creditor printr-o acțiune în reziliere ulterioară, grefată pe creanțele restante, fără solicitarea expresă a acestora. Dacă în primul caz legiuitorul a prevăzut expres că sunt nule orice asemenea clauze preexistente de desființare a contractului pe motivul intervenirii insolvenței, în cel de-al doilea caz, prin măsurile prevăzute în procedura insolvenței, obligatorii pentru toți participanții, se obține același rezultat: nu se mai poate desființa contractul pentru motivul neexecutării prestațiilor succesive anterioare deschiderii procedurii insolvenței.

108. Măsura menținerii "forțate" a contractului, în temeiul legii, chiar cu riscul afectării, pe termen scurt, a principiilor de drept comun, reprezintă o formă de intervenție a legiuitorului într-un contract valabil încheiat cu scopul protejării debitorului aflat în dificultate, pentru a i se da șansa unei reale redresări. Interesul urmărit a se proteja este însă unul mult mai larg, respectiv sănătatea mediului de afaceri, creditorii fiind constrânși să participe la redresarea debitorului, și nu să asiste pasiv la falimentul acestuia.

109. Pentru toate considerentele mai sus expuse, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Iași - Secția civilă privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea art. 123 alin. (1), (3) și (9) din Legea nr. 85/2014 nu sunt admisibile acțiunile de reziliere a contractelor cu executare succesivă menținute de administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar, introduse pe calea dreptului comun după momentul deschiderii procedurii insolvenței pentru nerespectarea de către pârâtul debitor a obligațiilor contractuale constând în plata unor sume scadente anterior deschiderii acestei proceduri.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

